

Saate

4.11.2016

Kirjaamo
Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 Valtioneuvosto

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
08 -11- 2016

STM068:00/2015

Viite: STM068:00/2015

KAINUUN MAAKUNTAUUDISTUKSEN OHJAUSRYHMÄN LAUSUNTO

Kainuun maakuntaudistuksen ohjausryhmä on 10.10.2016 antanut uudistuksen jatkovalmistelussa huomioitavaksi oheisena olevan yhteisen Kainuu –lausunnon.

Terveisin

Harri Turkulainen
ohjausryhmän sihteeri

Liite

lausunto

Kainuun maakuntaudistuksen ohjausryhmä on antanut uudistuksen jatkovalmistelussa huomioitavaksi seuraavansisältöisen yhteisen Kainuu -lausunnon:

STM 068:00/2015

1. Lakiesitysten parhaat puolet

- Kuntalain mukaisiin sääntelytapoihin pohjautuva maakuntalaki (yleislaki) on oikea pohja maakuntaitsehallinnolle
- Maakuntademokratia eli asukkaiden osallistumisoikeudet ja –mahdollisuudet ovat yleisesti ottaen riittävät (=suorat vaalit ja monipuoliset muut keinot). Demokratiauudistus edellyttää kuitenkin, että asiakkaiden ja aidon valinnanvapauden näkökulmien turvaamiseksi myös luottamushenkilöille taataan edustus maakunnallisten palvelulaitosten päätöksenteossa niiden hallitusten jäseninä.
- Voimaanpanolain peruseriaate toteuttaa organisointi liikkeen luovutuksella on tarkoituksenmukainen.
- Uudistuksen käynnistäminen valtionrahoituksen perustalle sekä uusien mahdollisten tehtävien ottamiseen liittyvä rahoitusperiaate ovat kannatettavia.
- Sote-rahoituksen määrittelykriteerit, joissa on keskeisenä tarveperuste, ovat hyväksyttäviä. Keskeisinä olosuhdetekijöinä on otettava huomioon palveluverkossa ja sen rahoituksessa myös harva asutus ja pitkät etäisyydet. Tarveperusteisen rahoituksen kokonaisuudessa niiden muodostamien kriteerien yhteinen painoarvo tulee Pohjois-Suomen näkökulmasta asettaa 2 %:ksi asukastiheyden 1 %:n sijaan. Korotus otettaisiin alentamalla asukaslukuperusteisuuden painoarvoa 10 %:sta 9 %:iin.
- Valtionverotukseen uudistuksen vuoksi esitetyt muutokset sekä eri tasausmenettelyt ovat tarpeellisia ja sopivia.
- KT työnantajaedunvalvontaelimenä on luonteva ratkaisu.
- Tulevien maakuntien henkilöstön eläkevakuuttajaksi Keva on oikea ratkaisu. Kevan ylintä päätösvaltaa käyttävän valtuuskunnan ja yleensäkin hallinnon jäsenvalinnoissa on turvattava nykyinen menettely.

2. Lakiesitysten korjattavat asiakohdat

- Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisen tavoitteet ja keinot puuttuvat lakiesityksestä. Kuntien ja maakuntien asema, vastuut ja rahoitus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä tulee määritellä selvästi. Keinoissa ja valtion rahoituksessa tulee ottaa huomioon myös järjestöjen ja yhdistysten sekä kotitalouksien mahdollisuudet ja toiminnan tukeminen.
- Maakunnan toimialan määrittely kaippaa laajennusta ja joustavuutta esimerkiksi koulutuksen osuudelle. Ely-keskuksissa nyt olevat ympäristönsuojelun ja luonnonsuojelun tehtävät tulee siirtää maakuntien toimialaan, ei keskittää valtakunnalliseen virastoon.
- Sote- ja maakuntaudistuksen valmistelussa on säilytettävä poliittinen ohjausvalta myös väliaikaishallintovaiheessa 1.7.2017 eteenpäin.
- Liian yksityiskohtainen valtio-ohjaus on ristiriidassa aidon itsehallinnon kanssa
- Kunnan ja maakunnan yhteistoiminnan vapausasteita on sopimisen kautta tarpeen lisätä.
- Valtakunnallisista palvelukeskuksista huolimatta on tärkeää säilyttää tukipalveluihin liittyvä operatiivinen toiminta maakunnilla. Palvelukeskusten perustaminen tulee rajoittaa vain niihin tehtäväkokonaisuuksiin, joilla on kokonaistehokkuuden näkökulmasta yhteistä valtakunnallista tarvetta. Maakuntatasolla on oltava mahdollisuus paikallisuuden edut ja työpaikkojen säilyttämisen turvaavaan kilpailuttamiseen. Asiakastarpeiden huomiointi edellyttää monimuotoisuuden ylläpitämistä

toimintatavoissa. EU:n hyväksymän Sgei-lainsäädännön mukaan on mahdollistettava myös suorahankintamenettely, mikäli alueellisesti todetaan, ettei kilpailua ole.

- Järjestäjän ja tuottajan erottamiseksi tehtävien määrittely on suoritettava tarkemmin, jotta kyetään yksityiskohtaisemmin arvioimaan, miten palvelut järjestetään asiakkaiden kannalta tarkoituksenmukaisesti. Olennaista on pystyä integroimaan palveluprosessit ja sujuvoittamaan palveluketjut asiakastarpeiden perusteella kokonaisvaltaisesti. Palvelukriteerit tulee määrittellä siten, että kaikilla maakunnilla on mahdollista kehittää aluettaan omaehtoisena ja ehyenä kokonaisuutena ilman valtion liian tiukkaa ohjausta.
- Pelastustoimen ja ensihoidon järjestämisvastuu tulee olla kaikilla 18 maakunnalla sekä pelastuslaitoksen nykyinen rahoitustaso tulee turvata myös jatkossa.
- Maakuntatalouden säätelykriteerit ja –mekanismit ovat liian jäykkiä ja tiukkoja, mikä johtaa myös maakuntajaon muuttamisperusteiden vääristymiseen. Kynnys arviointimenettelyn käynnistämiseksi on liian alhainen. Taloudellisen säätelyn on taattava uusille maakunnille riittävä juurtumisaika.
- Palvelujen saatavuuden määrittely antaa mahdollisuudet keskittämiseksi, vaikka lain tavoitteissa puhutaan palvelujen tarjoamisesta mahdollisimman lähellä. Maakuntien palvelulupausten avulla on määritettävä lähipalveluiden kriteerit. Palveluja on saatavissa ja saavutettavissa maakuntien päättämällä tavalla monikanavaisesti, ei pelkästään fyysisesti. Niiden kehittämiseksi painopistettä on ohjattava rahoituksellisuuteen.
- Maakunnilla on oltava mahdollisuus sopia itse yhteistoiminnastaan muiden maakuntien kanssa.
- Kuntien verotuksen rajoitukset eivät ole suotavia. Kuntien tehtävistä suoriutumiseksi on niiden itsehallinnon ja oman harkinnan pohjalta turvattava aito päätöksenteko tulorahoituksesta.
- Voimalaitoskuntien kiinteistöveron osuutta ei tule sisällyttää verotuloihin perustuvaan valtionosuuksien tasaukseen. Kyse tässä on oikeudenmukaisuudesta ja siitä, että voimalaitosvero kuuluu täysimääräisesti paikkakunnille, joille vesivoimalaitoksista on haittaa syntynyt.
- Muutokseen liittyvät omaisuusjärjestelyt vaativat täsmennyksiä. Kunnille ei saa jäädä järjestelyjen takia kiinteistöriskiä. Kuntien omistamien kiinteistöjen vuokra-aika tulee olla vähintään 5 vuotta.
- Liikenneasioiden hoito ja rahoitus liikennejärjestelmäsuunnittelun lisäksi on uudistuksen yhteydessä saavutettavuuteen, aluekehitykseen ja elinvoiman parantamiseen liittyvänä tehtäväkokonaisuutena maakunnallistettava.

Timo Korhonen

ohjausryhmän puheenjohtaja